

Lisa 1
KINNITATUD
Kuressaare Ida-Niidu Lasteaia
20. mai 2026. aasta üldkäskkirjaga nr 1-2/4



IDA-NIIDU LASTEAIA ÕPPEKAVA

SISUKORD

1. LASTEAIA ÜLDANDMED, ERIPÄRA NING ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID.....	3
1.1. Üldandmed.....	3
1.2. Eripära.....	3
1.3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid.....	3
2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE KORRALDUS JA PÕHIMÕTTED	3
2.1. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise korraldus ja päevakavad.....	3
2.2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted.....	5
3. ÕPI- JA KASVUKESKKONNA KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED	5
4. KOLMEAASTASE LAPSE JA KUUE- KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED NING KUUE- KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ARENGUTULEMUSED VALDKONDADES	6
4.1. Mänguoskused.....	7
4.2. Tunnetus- ja õpioskused.....	9
4.3. Sotsiaalsed oskused	11
4.4. Eneseregulatsiooni oskused	13
4.5. Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad.....	14
5. LAPSE ARENGU HINDAMISE JA TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA DOKUMENTEERIMINE NING MEETODID JA VAHENDID LAPSE ARENGU HINDAMISEKS, JÄLGIMISEKS JA ANALÜÜSIMISEKS	43
6. VANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	44
7. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD.....	45

1. LASTEAI A ÜLDANDMED, ERIPÄRA NING ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

1.1. Üldandmed

- ❖ PIDAJA – Saaremaa Vallavalitsus, Tallinna 10 Kuressaare
- ❖ ADDRESS – Õie 2, 93818 Kuressaare
- ❖ KONTAKT – tel 45 54 419, e-post idaniidu.lasteaed@saare.edu.ee
- ❖ TEENINDUSPIIRKOND – Saaremaa vald
- ❖ ÕPPEKEEL – eesti

1.2. Eripära

Kuressaare Ida-Niidu Lasteaed on loovust, loodust ja liikumist väärtustav lasteaed, kus laps õpib läbi mängu, avastamise ja aktiivse tegutsemise.

- ❖ Loovus – kunst, muusika, rollimängud. Lapse eneseväljendus, läbi mängude, loomingu ja lavastuste
- ❖ Loodus – õuesõpe, õpperada lasteai hoovialal. Looduse märkamine enda ümber.
- ❖ Liikumine – igapäevane kehaline aktiivsus nii toas kui õues. Mäng ja liikumisrõõm, retked ning jalutuskäigud loodusesse eri aastaegadel.

1.3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on tagada lapse igakülgne ja järjepidev areng koostöös koduga. Üldeesmärgist lähtuvalt toetatakse lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist ning arengut, et luua kuni kolmeaastase lapse puhul eeldused hakkamasaamiseks lasteaias ning kolme- kuni seitsmeaastase lapse puhul eeldused põhihariduse omandamiseks ja edasijõudmiseks igapäevaelus.

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE KORRALDUS JA PÕHIMÕTTED

2.1. Õppe-ja kasvatustegevuse läbiviimise korraldus ja päevakavad

Õppe- ja kasvatustegevus toimub läbi igapäevatoimingute, laste mängu ning kavandatud ja spontaanselt tekkivate tegevuste. Õppe- ja kasvatustegevuses võimaldatakse lastel tegutseda muu hulgas nii individuaalselt kui ka väikestes gruppides. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja käsitletava teemasisu valikul lähtutakse lapsest- tema arengust, huvidest ja võimetest, alushariduse alusväärtustest, last

ümbrisevast keskkonnast ning põhimõttest lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine, rakendamine, hindamine ja arendamine on paindlik ning põhineb pedagoogilisel dokumenteerimisel- igapäevane märkamine ja kirja panemine. Dokumenteerimise käigus tehakse nähtavaks õppe- ja kasvatustegevuse seos õppekavaga, eesmärgid, tegevused, teemakäsitus ning kokkuvõtte eesmärkide saavutamisest, samuti õppimise protsess ja laste kognitiivne potentsiaal - arutlusoskus, väljendatud seisukohad, teadmised.

Õppe- ja kasvatustegevuse koha valikul arvestatakse õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidega, erinevate valdkondade lõimingu, tegevusteks vajalike vahenditega ning õpetajate, abiõpetajate või teiste töötajate kaasamisega õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel. Õpitavaga tutvutakse võimalusel selle loomulikus keskkonnas.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel arvestatakse lastehoiu ja lasteaia päevakavaga.

Lastehoiurühmade päevakava:

7.30 laste kogunemine, mäng ja vabategevus, individuaalsed tegevused;

8.35 ja 8.45 hommikusöök;

9.00-10.30 õppe- ja kasvatustegevused, mäng ja vabategevus, individuaalsed tegevused;

10.30-12.00 laste õues viibimine, jalutuskäigud ja liikumismängud;

12.00 ja 12.15 lõunasöök;

12.40-14.40 puhkeaeg – uni ja muu vaikne tegevus;

14.40-15.30 mäng ja vabategevus;

15.30 ja 15.40 õhtuode;

15.50-18.00 mäng ja vabategevus, individuaalsed tegevused.

Liitrühmade päevakava:

7.30 laste kogunemine, mäng ja vabategevus, individuaalsed tegevused;

8.35 hommikusöök

9.00-10.30 õppe- ja kasvatustegevused, mäng ja vabategevus, individuaalsed tegevused;

10.30-12.00 laste õues viibimine, jalutuskäigud ja liikumismängud;

12.15-12.45 lõunasöök;

12.45-14.45 /kuni kolmeaastased lapsed/ puhkeaeg – uni ja muu vaikne tegevus;

12.45-13.45 /nelja- kuni seitsmeaastased lapsed/ puhkeaeg – uni ja muu vaikne tegevus;

13.45-15.40 mäng ja vabategevus;

15.40-16.00 õhtuode;

16.00-18.00 mäng ja vabategevus, individuaalsed tegevused.

Lasterühmade päevakava:

- 7.30 laste kogunemine, mäng ja vabategevus, individuaalsed tegevused;
- 8.35 ja 8.50 hommikusöök;
- 9.00-12.45 õppe- ja kasvatustegevused, mäng ja vabategevus, individuaalsed tegevused;
- 10.30–12.40 laste õues viibimine, jalutuskäigud ja liikumismängud;
- 12.10–12.40 ja 12.50–13.20 lõunasöök;
- 13.00-14.00 ja 13.30–14.30 puhkeaeg – uni ja muu vaikne tegevus;
- 14.00–16.00 mäng ja vabategevus;
- 15.45-16.00 ja 16.00 -16.15 õhtuode;
- 16.00–18.00 mäng ja vabategevus, individuaalsed tegevused.

2.2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse organiseerimisel:

- 1) selgitatakse välja lapse arengutase, millest lähtutakse tegevuste eesmärkide seadmisel ning tegevuste planeerimisel;
- 2) tagatakse igale lapsele eduelamus;
- 3) toetatakse lapse loovust, huvi ja omaalgatust;
- 4) luuakse turvaline, hooliv, kiusamisvaba ja koostöine õhkkond;
- 5) väärtustatakse demokraatlikke suhteid ning lugupidamist enda ja teiste suhtes;
- 6) lõimitakse erinevaid valdkondi ja tegevusi, võimaldades vabamängu, katsetamist, liikumist, muusikat ja teisi aktiivset õppimist ning loovust toetavaid meetodeid nii individuaalsetes tegevustes kui ka grupis;
- 7) väärtustatakse eesti kultuuritraditsioone ning arvestatakse teiste kultuuride eripäraga;
- 8) toetatakse mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgatakse ja toetatakse last erinevates keelekasutus olukordades;
- 9) kasutatakse digitehnoloogia võimalusi õppe- ja kasvatustegevuse rikastamiseks.

Kõik töötajad panustavad lasteaias lapse arengu toetamiseks ja tema potentsiaali parimaks avaldumiseks.

3. ÕPI- JA KASVUKESKKONNA KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED

Õpi- ja kasvukeskkond on last ümbritseva vaimse, sotsiaalse, füüsilise ja digitaalse keskkonna kooslus, milles laps areneb, kasvab ja õpib. Õpi- ja kasvukeskkond toetab lapse positiivse enesehinnangu kujunemist ja lapse arenemist iseseisvaks, algatus võimeliseks ja aktiivseks õppijaks. Õpi- ja kasvukeskkond kannab alushariduse alusväärtusi.

Õpetaja loob õpi- ja kasvukeskkonna koostöös laste, abiõpetajate ja teiste töötajatega, kaasates vajadusel vanemaid. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel lähtutakse laste vanusest, nende vajadustest, õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest ning õpisisust. Olulisel kohal on last ümbritseva keskkonna turvalisus ja mängulisus. Digivahendeid kasutatakse lastehoiurühmas minimaalselt. Tähtis on liikumine, avastamine ja mitmekesine keskkond, õpitakse nii toas, kui õues.

Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

- 1) lähtutakse lapse heaolust, ühiste väärtustele tuginevatest kokkulepetest ning lasteaia tavadest;
- 2) luuakse usaldav, sõbralik, pinge- ja vägivallavaba õhkkond;
- 3) suunatakse lapsi üksteisega arvestama, üksteist toetama ja koostööd tegema;
- 4) väärtustatakse ja tunnustatakse ideede ning arvamuste paljusust;
- 5) tagatakse aeg mõtestamiseks, mõttevahetuseks ja tagasisideks;
- 6) kujundatakse heatahtlik ja avatud suhtumine erinevustesse ning kõikidele lastele tagatakse võrdsed võimalused;
- 7) kohandatakse tegevusi, õpet ja õppematerjale paindlikult, võimaldatakse valikute tegemist ning luuakse võimalused aktiivseks osaluseks;
- 8) tehakse koostööd vanematega.

Füüsilise keskkonna kujundamisel:

- 1) tagatakse turvalisus;
 - 2) tehakse õppeprotsess nähtavaks;
 - 3) tagatakse õppe- ja mänguvahendite kättesaadavus ning mitmekesisus;
 - 4) luuakse võimalusel füüsiline keskkond, mis on lihtsasti ümberkohaldatav, paindlik ning aktiivset liikumist võimaldav liigendatud rühmaruum, mis võimaldab tegutseda alarühmades ja pakub võimalusi omaette olemiseks;
 - 5) luuakse võimalused mängimiseks ja aktiivseks liikumiseks ruumides ja õues.
- Õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi lastehoiu ja lasteaia siseruumides ning õues, samuti väljaspool lastehoidu ja lasteaeda.

4. KOLMEAASTASE LAPSE JA KUUE- KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED NING KUUE- KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ARENGUTULEMUSED VALDKONDADES

Lasteaia õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- 1) mänguoskused;
- 2) tunnetus- ja õpioskused;
- 3) sotsiaalsed oskused;
- 4) eneseregulatsiooni oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi tegevuste kaudu, lõimides erinevaid valdkondi ja kasutades erinevaid õppeviise. Kuni kolmeaastaste laste puhul esitatakse kõik arengutulemused üldoskuste põhiselt. Õppekava läbimisel omandatud üldoskused on aluseks põhikooli riiklikus õppekavas toodud üldpädevuste ja ennast reguleeriva õppija kujunemisele.

4.1. Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus ja loomulik õppimisviis. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, harjutab ning rakendab uusi oskusi, õpib suhtlema ja koostööd tegema ning sobival viisil enda tundeid ja soove väljendama. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Eeldatavad tulemused vanuseti

kuni 3	3–4	4–5	5–6	6–7
Suudab väikeses grupis keskenduda mängule.	Keskendub lühiajalisele ja lihtsale mängule täiskasvanu toel.	Keskendub iseseisvalt lühiajalisele ja lihtsale mängule.	Keskendub pikemaajaliselt enda valitud mängule.	Suudab mängule keskenduda.
Kasutab mängus loovalt erinevaid vahendeid.	Kasutab mänguasju tavapärasel moel.	Kasutab mängus õpetaja antud või olemasolevaid vahendeid ning jäljendab lihtsaid tegevusi.	Kasutab mängus vahendeid iseseisvalt, asendades neid vajadusel muu sobivaga.	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

Jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut.	Matkib tuttavaid olukordi oma kogemustest lähtuvalt.	Rakendab mängudes fantaasia elemente, sidudes isiklikke kogemusi.	Rakendab mängudes erinevatest allikatest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid.	Rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi.
Sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut.	Soovib teiste algatatud mängus osaleda, võib vajada julgustust ja tuge.	Algatab lihtsamaid mängu.	Algatab mängu ja toob neisse uusi ideid.	Näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust.
Kutsub kaaslast oma mänguga liituma.	Algatab lihtsaid mängu.	Algatab lihtsama sisuga lühiajalisi mängu.	Mängib üksi ja koos kaaslastega ning muudab mängu kulgu.	Algatab mängu ja arendab mängu sisu.
Ühineb teiste algatatud mänguga.	Mängib lihtsat rollimängu täiskasvanu toel.	Võtab mängudes lihtsamaid rolle, kasutades matkimisel liikumist, kõne ja hääletooni.	Omandab mängudes rollidele iseloomuliku käitumise, tuginedes oma kogemusele.	Täidab mängudes erinevaid rolle.
Suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu.	Mängib mängu ja püüab teha koostööd eakaaslastega täiskasvanu toel.	Algatab mängu, leiab mängukaaslaste ja püüab nendega arvestada.	Suudab mängudes ülesandeid ja rolle jagada ning kokkuleppeid sõlmida.	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.
Suudab järgida mõnda lihtsamat mängu reeglit.	Osaleb reeglitega mängus koos täiskasvanuga ja suudab oodata oma korda.	Järgib tavalise mängu reegleid koos kaaslastega, vajadusel täiskasvanu abil.	Järgib mängu reeglite täitmist enda ja teiste poolt.	Järgib mängu reegleid ning oskab tavaliste mängude reegleid teistele selgitada.

Tunneb rõõmu lühiajalisest koosmängust.	Tunneb rõõmu koos mängust täiskasvanu toel.	Õpib oma tundeid võidu ja kaotuse korral väljendama, võib selleks vajada täiskasvanu tuge.	Väljendab oma tundeid võidu ja kaotuse korral ning mõistab, et mängus on võimalik veel proovida.	Tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.
---	---	--	--	---

4.2. Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskus on oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskus on lapse suutlikkus oma tunnetusprotsesse õppimise eesmärgil kasutada – hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Eeldatavad tulemused vanuseti

kuni 3	3–4	4–5	5–6	6–7
Tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega.	Suudab lühiajaliselt (5–10 min) keskenduda huvipakkuvale tegevusele, vajades täiskasvanu juhendamist.	Suudab huvipakkuvatele tegevustele keskenduda mõnda aega (10–15 min) ning suudab alustada ja lõpetada tegevuse, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda (15–20 min), viib alustatud tegevuse lõpule.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda.
Suudab keskenduda huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengu tasemele.	Saab aru lihtsatest ja tuttavatest lausetest ning reageerib kuuldule enamasti konkreetse tegevusega, täiskasvanu juhendamisel.	Täidab täiskasvanu poolt antud ülesande, vastates lihtsatele küsimustele.	Reageerib sobivalt täiskasvanu juhistele ja osaleb lühikeses arutelus.	Saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi.

Mõistab lihtsamat kõnet, suudab keskenduda lühilugude jälgimisele ja suudab järgida lihtsamat juhust.	Järgib täiskasvanu toel üheosalist juhust.	Täidab kaheosalist juhust, kui tegevused on tuttavad ja lihtsad, vajadusel täiskasvanu toel.	Täidab iseseisvalt lihtsamat kahe-kolmeosalist juhust, kui tegevused on seotud igapäevatoimingutega.	Suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhust või korraldust.
Valdab enese väljendamiseks vajalikku sõnavara, väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses.	Väljendab täiskasvanu abil oma mõtteid lihtsate lausetega ja esitab küsimusi.	Väljendab oma mõtteid, kasutades lihtsamaid põhjendusi ja küsimusi ning arutleb igapäevaste teemade üle, vajadusel täiskasvanu suunamisel.	Esitab küsimusi, avaldab arvamust ja arutleb lihtsate probleemide üle.	Esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada.
Oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid, oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada.	Rühmitab täiskasvanu toel esemeid ühe selge ja nähtava tunnuse järgi.	Rühmitab esemeid kahe erineva nähtava tunnuse alusel.	Oskab rühmitada esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste ning ühe ja sama eseme mitme erineva tunnuse järgi.	Oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada.
Oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada.	Kirjeldab täiskasvanu suunamisel üksteisele järgnevaid tegevusi, mis on seotud isikliku kogemusega.	Eristab hulkade suurust ja proovib loendada või järjestada ning kirjeldab lihtsaid põhjus-tagajärg seoseid igapäevastes olukordades.	Suudab iseseisvalt loendada, võrrelda hulki ja oskab kirjeldada sündmuses ning nähtuses põhjus-tagajärg seoseid.	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.

Oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.	Tegutseb, uurib, katsetab enamasti kogemuspõhiselt ja matkides, vajades täiskasvanu tuge.	Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi – lahendab lihtsamaid praktilisi probleeme, kuid võib vajada täiskasvanu suunamist.	Kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides ja oskab põhjendada oma valikuid ja otsuseid lühidalt.	Kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades.
Oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid.	Valib vahendeid ja lahendab probleeme enamasti katse-eksituse abil.	Valib vahendeid ja osaleb lihtsates praktilistes probleemilahendustes, kus saab proovida erinevaid vahendeid.	Valib tuttavate ülesannete puhul sobivaid vahendeid ja võtteid ning lahendab probleeme, tuginedes varasemale kogemusele.	Kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemi lahenduseks.

4.3. Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsed oskused on oskused teistega suhelda, tajuda iseennast ja kaaslasi, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda koostoiimet võimaldavatest eetilistest tõekspidamistest.

Eeldatavad tulemused vanuseti

kuni 3	3–4	4–5	5–6	6–7
Algatab mõnikord suhtlust teiste lastega või täiskasvanutega.	Suhtleb eakaaslastega ja tuttavate täiskasvanutega.	Alustab vestlust, osaleb mängudes ja räägib oma mõtetest.	Vestleb vabalt, loob ja hoiab sõprussuhteid.	Tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda.
On huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada.	Märkab täiskasvanu suunamisel teise lapse tundeid, reageerib emotsioonidele.	Märkab teiste tundeid, püüab lohutada või aidata.	Arvestab teiste tunnetega grupitegevustes.	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.

Mõnikord jagab teistega oma asju.	Jagab mänguasju täiskasvanu julgustusel.	Teeb koostööd väikeses grupis, lihtsates olukordades pakub ja küsib abi.	Töötab grupis ühise eesmärgi nimel, abistab vajadusel kaaslast.	Oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi.
Loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos.	Mõistab lihtsate olukordade sobivust täiskasvanu abil.	Tunneb ära sobimatu käitumise, kui sellele viidatakse ning leiab täiskasvanu suunamisel sobiva käitumisviisi.	Teeb ise valikuid käitumisviiside vahel ja õpib neid tagajärgedega seostama.	Teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi.
Saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest.	Järgib lihtsaid kokkuleppeid ja õpib viisakusreegleid täiskasvanu juhendamisel.	Tuletab meelde ja püüab järgida rühma kokkuleppeid ning lihtsamaid viisakusreegleid, vajadusel täiskasvanu toel.	Järgib rühma reegleid ja üldtunnustatud viisakusreegleid.	Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
Oskab ennast ja teisi väliste tunnuste alusel kirjeldada.	Märkab, et inimesed võivad välja näha erinevad.	Teab, et inimestel võivad olla erinevad vajadused.	Räägib erinevustest avatud ja mõistval viisil.	Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
Oskab oma soove ja vajadusi väljendada.	Avaldab eelistust kahe valiku vahel.	Pakub ideid tegevuste osas.	Arutab valikuid ja otsustab koos kaaslastega.	Osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides.
Osaleb täiskasvanuga ühistegevustes.	Proovib uut tegevust täiskasvanu toel.	Tegutseb muutunud olukorras täiskasvanu juhiste toel.	Püüab uudsetes olukordades hakkama saada, vajadusel küsides täiskasvanu abi.	Suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

4.4. Eneseregulatsiooni oskused

Eneseregulatsiooni oskused on oskused, mis võimaldavad suunata oma tähelepanu, kasutada töömälu, pidurdada hetke impulsse ning kavandada oma käitumist vastavalt olukorrale. Eneseregulatsiooni oskused võimaldavad lapsel olukordadele paindlikult reageerida, erinevaid seoseid märgata ja lahendusi leida.

Eeldatavad tulemused vanusesti

kuni 3	3–4	4–5	5–6	6–7
Tuleb toime vanemate eemalolekuga.	Väljendab oma emotsioone füüsiliselt.	Kirjeldab lihtsamaid emotsioone täiskasvanu toel.	Suudab emotsioone kirjeldada – mis teeb kurvaks või õnnelikuks – ja õpib mõistma ka keerukamaid tundeid.	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada.
Tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga.	Osaleb täiskasvanu toel mängudes ja igapäevategevustes.	Algatab mõningaid mängude ja tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Kavandab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatu enamasti lõpuni, kuid võib vajada täiskasvanu abi.	Kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäeva tegevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni.
Suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada.	Järgib lihtsamaid juhiseid täiskasvanu suunamisel ja keskendub lühiajaliselt alustatud tegevusele.	Lahendab ülesandeid ja teeb koostööd kaaslastega, vajades täiskasvanu juhendamist.	Tegutseb iseseisvalt ja grupis eesmärgipäraselt, suutes keskenduda ja pingutada ülesannete täitmisel, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab pingutust nõudva töö ülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihispäraselt tegutseda.

	Saab aru lihtsamatest käitumisreeglitest ning püüab neid täiskasvanu toel igapäevategevustes järgida.	Oskab tuttavas keskkonnas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.	Oskab avalikus ruumis sobivalt käituda ja lähtuda kokkulepitud reeglitest.	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega.	Osaleb täiskasvanu suunamisel rahunemist soodustavates tegevustes.	Õpib täiskasvanu toel vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel iseseisvalt kasutada lihtsamaid vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.
Saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega ja paneb täiskasvanu juhendamisel peale tegevust asjad omale kohale.	Saab hakkama lihtsamate eneseteenindamise toimingutega ja tööharjumustega.	On omandanud esmased eneseteenindamise ja tööharjumused, võib vajada täiskasvanu tuge.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja on omandanud enesekohased tööharjumused.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

4.5. Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad

Valdkond Mina ja keskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- toetada last iseenda ja ümbritseva keskkonna tundma õppimisel ja mõistmisel;
- suunata last ümbritsevat keskkonda mängu ja igapäevatoimingute kaudu märkama, uurima ja kogema;
- suunata last küsimusi esitama, probleeme püstitama, teemakohaselt arutlema, vastuseid leidma ning märgatust ja kogetust järeltusi tegema;
- suunata last keskkonda hoidvalt ja turvaliselt käituma ning materjale ja vahendeid säästlikult kasutama;
- suunata last keskkonda, enda ja kaaslaste kultuuri ja traditsioone ning tervist väärtustama;

- suunata last märkama ja mõistma sotsiaalse keskkonna, loodus-, tehis ning digikeskkonna erinevusi.

Sisu:

Sotsiaalne keskkond:

- mina kui isiksus: enesetutvustus, huvid ja keha;
- perekond ja peretraditsioonid;
- erinevad ametid ja töö tähendus;
- kodumaa sümbolid, rahva- ja kultuuri traditsioonid, olulised kultuuritegelased;
- kultuuriline mitmekesisus ja inimeste erinevus;
- turvaline käitumine, ohuolukordade äratundmine ja abi kutsumine;
- tervise väärtustamine: hügieen, hammaste tervis, une ja puhkuse tähtsus, kehaline aktiivsus;
- mitmekesine ja tervislik toitumine;
- rahakasutus ja raha otstarve;
- digikeskkond kui sotsiaalne ja turvalisust vajav ruum: ohtude tundmine, reeglite järgimine.

Looduskeskkond:

- kodukoha loodus ja selle eripära;
- loodusvaatlused, muutused looduses eri ajatsüklites;
- loodusnähtused ja aastaegade seos;
- inimese mõju loodusele ja keskkonnahoidlik käitumine;
- elukeskkonna mõju tervisele ja käitumisvalikutele.

Tehiskeskkond:

- kodu ja ehitised;
- igapäevased tehisseadmed ja nende kasutus: digivahendid, kodumasinad, robootika;

- liiklusohutus: jalakäija ohutu käitumine, liikluses osalemine, turvavarustus;
- jäätmed ja ressursside säästmine.

Mina ja keskkonna alavaldkonnad:

Eneseteadvus ja minapilt - Laps õpib ennast tundma – oma nime, vanust, soolist kuuluvust, pereliikmeid, kodu, huvisid ja tugevusi. Ta mõistab oma kuulumist rühma ja kogukonda ning õpib väljendama oma arvamust ja tundeid. Kujuneb arusaam iseendast kui ühiskonna ja looduse osast.

Sotsiaalsed suhted ja väärtused - Laps õpib sotsiaalseid norme ja väärtusi – hoolivust, abivalmidust, õiglust, koostööd, reeglite järgimist ning erinevuste aktsepteerimist. Ta omandab oskusi teistega arvestamiseks, konflikti lahendamiseks ja grupis tegutsemiseks. Eraldi tähelepanu pööratakse kiusamise ennetamisele ja positiivsete suhete kujundamisele.

Kodukoht ja kultuur - Lapsed tutvuvad oma kodukoha, selle looduse, hoonete, ajaloo ja kultuurilise eripäraga. Õpitakse tundma Eesti rahvakalendri tähtpäevi, traditsioone ning mitmekesisist kultuuripärandit. Oluline on kogukonnaga suhestumine ja kuuluvustunde kujunemine.

Loodus ja elukeskkond - Lapsed uurivad loodust läbi aastaegade, jälgivad ilmastikunähtusi, taimede ja loomade elu ning mõistavad looduse rütmilisust. Kujuneb arusaam loodushoiust ja inimese mõjust keskkonnale. Laps õpib, et loodust tuleb hoida, prügi sorteerida ning käituda säästvalt.

Keskkonnateadlikkus ja ohutus - Laps mõistab, kuidas tema käitumine mõjutab loodust ja kaaslasi. Ta õpib ohutust – liikluses, looduses ja igapäevaelus –, ning arendab vastutustundlikku suhtumist enda ja teiste heaolusse. Arendatakse oskust märgata keskkonnaohtusid ning vastutustundlikku tegutsemist.

Tehnoloogia ja infokeskkond - Lapsed saavad esmast kokkupuudet tehnoloogiaga – uuritakse lihtsaid tööriistu, digiseadmeid ja robotikat. Kujuneb arusaam, kuidas tehnoloogia aitab inimest, kuid sellega kaasnevad ka reeglid ja vastutus.

Mina ja keskkond valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkond	kuni 3	3-4	4-5	5-6	6-7
-------------	--------	-----	-----	-----	-----

Mina	Oskab reageerida oma nimele, tunneb end ära piltidel.	Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime, vanuse ja soo ning nimetab täiskasvanu abiga oma lemmiktegevuse.	Kirjeldab enda välimust ja ennast lihtsate omaduste kaudu.	Kirjeldab oma iseloomu ja huve detailsemalt, oskab võrrelda end sõpradega.	Oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid.
Kehaosad ja privaatsus	Osutab küsitud kehaosadele.	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele ning nimetab nende kehaosade peamist otstarvet.	Tunneb oma kehaosi, teab nende lihtsamaid ülesandeid ning mõistab, et mõned kehaosad on privaatsed ja kuuluvad ainult talle.	Kirjeldab kehaosi ja nende ülesandeid, kirjeldab poiste ja tüdrukute erinevusi, teab, millised kehaosad on privaatsed, ning oskab seista oma isiklike piiride eest.	Oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest.
Kodu, pere, peretraditsioonid	Oskab osutada küsimisel pereliikmetele ja tuttavatele inimestele.	Räägib, kellega ta koos elab ja oskab kirjeldada pereliikmeid.	Kirjeldab, mida talle meeldib oma perega teha, toob näiteid kodust ja kommetest.	Kirjeldab oma pere kombeid, erinevaid ruume kodus ja nende otstarvet.	Oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone.
Ametid		Nimetab igapäevaelust tuttavamaid ameteid.	Nimetab mõningaid ameteid ja oskab kirjeldada, mida nad teevad.	Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid ja räägib, kelleks tahab suurena saada.	Oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid.

Eesti sümbolid ja kultuuritraditsioonid		Teab, et elab Eestis, kus räägitakse eesti keelt, tunneb ära Eesti lipu, rahvuslinnu ja -lille ning nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.	Nimetab Eesti riigi sümboleid ja nimetab mõnda rahvuspüha/-tava.	Teab Eesti Vabariigi presidendi nime ja nimetab mõningaid tuntud Eesti kultuuritegelasi ning kirjeldab tuntumaid rahvakombeid.	Oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuri traditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi.
Erinevuste mõistmine		Märkab, et teised lapsed võivad käituda või välja näha erinevalt.	Toob võrdluses välja inimeste erinevusi ja vajadusi.	Oskab selgitada inimeste erinevusi ja märgata vajadusi ning kultuuritraditsioone.	Saab aru, et inimesed on erinevad ja neil on erinevad vajadused, kultuuritraditsioonid.
Turvalisus, abi kutsumine	Teab esemete otstarvet ja kasutab neid sihipäraselt.	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud ja räägib täiskasvanule, kui kardab või on saanud haiget.	Nimetab ohtlikke esemeid ja tegevusi ja teab, et abi saamiseks tuleb pöörduda usaldusväärse täiskasvanu poole, nimetab hädaabinumbrit 112.	Teab, kuidas turvaliselt käituda ja kirjeldab, millal tuleb helistada hädaabi numbril ning millist infot helistades edastada.	Oskab ebaseaduslikes või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda.

Tervis ja keskkond	Sööb erinevaid toite.	Teab, et värske õhk, liikumine ja tervislik toit on kasulikud ja oskab neid oma enesetundega seostada.	Nimetab tervist toetavaid tegevusi.	Teab, milline keskkond, tegevus või käitumine aitab tervist hoida ja milline kahjustab.	Oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida.
Hammaste tervis	Peseb hambaid, on omandanud vastavad harjumused.	Teab, et hambaid peab pesema ja nimetab hammaste hooldamise vahendeid.	Nimetab hammaste jaoks kasulikke ja kahjulikke toiduaineid ning oskab selgitada, miks ja kuidas tuleb hambaid pesta.	Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi.	Oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist.
Isiklik hügieen	Peseb käsi ja on omandanud vastavad harjumused.	Teeb hügieenitoiminguid täiskasvanu suunamisel ja vajadusel abiga.	Teab vajalikke hügieenitoiminguid ning teeb neid iseseisvalt täiskasvanu meeldetuletusel.	Selgitab hügieenitoimingute vajalikkust ja järgib igapäevaseid hügieeniharjumusi iseseisvalt.	Oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid.
Inimese mõju keskkonnale: loodushoid, säästev areng	Oskused ja teadmised arenevad lapsega suheldes, rääkides ümbritsevast.	Hoiab täiskasvanu juhendamisel lihtsate tegevuste kaudu keskkonda.	Teab, miks on vaja loodust hoida ja osaleb keskkonnasäästlikes tegevustes.	Selgitab, millised tema teod võivad mõjutada keskkonda ja miks on oluline loodust hoida ning mis juhtub, kui seda mitte teha.	Märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt.

Kodukoha eripära ja loodus	Oskab nimetada või osutada linnule, loomale, puule, lillele, pilvele ja majale jne.	Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kodukoha loodust ja tunneb jalutuskäigul ära tuttavaid kohti.	Nimetab konkreetseid looduselemente oma kodukohas.	Tunneb ja nimetab kodukoha loodusobjekte, loomi, taimi ja mõisteid.	Tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust.
Looduse sõltuvus ajatsüklitest		Nimetab täiskasvanu juhendamisel ööpäeva osasid ja kirjeldab nendega seotud tegevusi ning tutvub erinevate aastaaegadega.	Eristab ja nimetab öö-päeva osasid ja aastaaegu, seostab neid mõne tüüpilise loodusnähtuse ja tegevusega.	Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, aastaring.	Oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites.
Loodusnähtused	Oskab nimetada või osutada pilvele, kuule, päikesele jne.	Nimetab erinevaid ilmastikunähtusi ja mõningaid aastaajale omaseid tunnuseid täiskasvanu suunamisel.	Kirjeldab täiskasvanu toel aastaaegu seoses ilmastiku- ja loodusnähtustega.	Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi ning oskab neid seostada aastaaegadega.	Oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaaegadest.
Keskkond ja ohud seoses keskkonnaga	Osutab ja/või nimetab mööbliesemeid nõusid, riitusesemeid, mänguasju jne.	Arutleb täiskasvanu juhendamisel ohtlike olukordade üle looduskeskkonnas.	Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud nii loodus- kui tehiskeskkonnas.	Oskab nimetada, mida tuleb teha ohutuse tagamiseks erinevates keskkondades.	Oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega.

Liiklus	Oskab nimetada, osutada autole, teab, et autos sõites peab istuma turvatoolis ja rattaga sõites kandma kiivrit.	Nimetab liiklusvahendeid ja tunneb ära tuttavaid liiklusmärke ning selgitab täiskasvanu abiga nende tähendust.	Arutleb ohtude ja ohtlike olukordade üle tänaval ning teab mõningaid liiklusreegleid.	Selgitab käitumisreegleid tänaval ja teab, et liikluses tuleb olla tähelepanelik ja ettevaatlik ning käitub ohutult erinevates liiklusolukordades.	Oskab liikluses ohutult käituda.
Tervislik toitumine	Katsetab süüa erinevaid toite.	Arutleb täiskasvanu abiga, miks juur- ja puuviljad on kasulikud.	Nimetab, mis on tervisele kasulikud ja kahjulikud söögid ja joogid.	Teab ja oskab selgitada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.	Oskab kirjeldada, mida tähendab tervislik ja mitmekesine toitumine.
Tervise väärtustamine	Teeb kaasa tervist väärtustavaid tegevusi ja omandab vastavad harjumused.	Arutleb täiskasvanu abiga, miks on uni ja liikumine vajalik.	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, kehaline aktiivsus, uni, puhkus).	Teab ja selgitab, miks uni, puhkus ja liikumine mõjutavad tervist.	Oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel.
Kiusamisvaba käitumine	Mõistab, et löömine, narrimine ei ole lubatud.	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, miks löömine, narrimine või halvasti ütlemine ei ole lubatud.	Teab, et teiste inimeste suhtes tuleb olla salliv ja tunneb ära kiusamiskäitumise.	Teab, et vägivald ja kiusamine on vale, ning oskab ennetada, märgata ja vajadusel abistada.	Oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine.

Raha		Arutleb täiskasvanu juhendamisel, mis on raha ja milleks seda kasutatakse.	Teab, et täiskasvanud käivad tööle raha teenimiseks ja arutleb, et raha eest saab osta vajalikke asju ning õpib mängudes raha kasutamist.	Selgitab raha kasutamise otstarvet – et see on mõeldud asjade ostmiseks, teenuste eest tasumiseks ja mõistab raha väärtust.	Oskab selgitada raha otstarvet.
Digiturvalisus		Nimetab täiskasvanu juhendamisel kodus ja lasteaias kasutatavaid digiseadmeid ja teab mõningaid ohtusid nende kasutamisel.	Arutleb täiskasvanu suunamisel digi käitumise reeglite üle.	Teab, kuidas digitehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada, nimetab mõningaid ohte digikeskkonnas.	Teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas.
Digivahendite kasutamine		Kasutab koos täiskasvanuga lihtsamaid robotika seadmeid ning oskab neid hoida.	Kasutab täiskasvanu juhendamisel digivahendeid, täidab lihtsaid ülesandeid ja suudab programmeerida lihtsamaid robotika seadmeid.	Oskab digivahendeid, sh robotika seadmeid, kasutada konkreetse eesmärgiga, iseseisvalt, paaris või väikerühmas järgides kokkulepituid reegleid.	Oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhib lihtsamaid robotika seadmeid.

Valdkond Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- luua lapsele võimalused keelt kuulata ja aktiivselt kasutada õppe- ja kasvatustegevustes ja igapäevatoimingutes, arvestades lapse keeleoskuse taset ja vanust;
- luua lapsele võimalusi eesti, oma emakeele ja teiste keelte ning kultuuridega tutvumiseks;
- pöörata tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele kasutades miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi, liikumist ja näitlikke vahendeid;
- suunata last õpitud kordama erinevates kontekstides, olukordades ja suhtlussituatsioonides, sealhulgas väljaspool lastehoidu ja lasteaeda;
- õpetada last suhtlemisel keelevahendeid kasutama;
- suunata last ettelugemise, raamatu illustratsioonide vaatamise, jutustamise, dramatiseerimise, joonistamise, oma raamatute koostamise kaudu kirjandust mõistma ja hindama;
- toetada lapse lugemishuvi ja lugemis- ning kirjutamisvalmiduse kujunemist žanriliselt mitmekesiste ja pildi rikaste raamatute ettelugemise ning õppe- ja mänguvahendite, sealhulgas meediumide ja digivahendite kasutamise kaudu;
- toetada lapse huvi ja väärtushinnangute kujunemist suulise ja kirjaliku kultuuripärandi kaudu.

Sisu:

- keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Keele ja kõne valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkonnad	kuni 3	3-4	4-5	5-6	6-7
----------------------	---------------	------------	------------	------------	------------

Kirjalik kõne		Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas, nimetab üksikuid tähti ja tunneb kirjapildis ära oma nime.	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades, häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära ja nimetab tuttavamaid tähti.	Määrab hääliku asukohta häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ning loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis.	Tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu.
		Matkib lugemist ja kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab üksikuid talle tuttavamaid tähti ja oma nime.	Oskab kirjutada enamikke joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu.	Oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega.
Hääldamine	Ütleb sõnu ja lihtsamaid lauseid.	Hääldab õigesti enamikku emakeele häälikuid (v.a r-häälik) ja lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (-nt, -lt, -mp jne).	Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja 3–4-silbilisi tuttava tähendusega sõnu.	Kordab järele ja hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.	Oskab oma kõnes ning ette öeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid.
Sõnavara	Ütleb sõnu ja lihtsamaid lauseid. Kasutab asesõnu ja omastavat käänat. Kasutab tegusõnu ja	Kasutab igapäevases suhtluses tuttavaid sõnu, sh liitsõnu ja moodustab kahe- kuni kolme sõnalisi lauseid.	Laiendab oma sõnavara ja kasutab seda lihtsates lausetes igapäevases suhtluses.	Kasutab keerukamaid lauseid, moodustab vajaduse korral sõnu uudsete objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks.	Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada.

	lihtsaid omadussõnu.				
Suhtlemine	Tunneb ära oma nime ja reageerib kutsumisele.	Algatab ise aktiivselt suhtlust ning suhtleb meelsasti eakaaslastega koostegevuses.	Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool situatsiooni, vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal ning esitab küsimusi.	Püsib enda või teiste algatatud teemas, vajaduse korral kohaneb teema muutustega.	Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaasvestleja ja suhtlemise paigaga.
	Kasutab lihtsustatud sõnu.	Jutustab täiskasvanu abiga pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.	Jutustab täiskasvanu vähese abiga nähtust, tehtust ja möödunud sündmuste 3–5 lausungiga.	Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega, kasutades sidesõnu.	Oskab jutustada pildi, kuuldud teksti või oma kogemuse põhjal, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma tundeid.
	Mõistab lihtsamaid korraldusi “Too pall!” Näitab kehaosi enda või nuku peal.	Reageerib täiskasvanu lihtsamatele juhistele.	Saab täiskasvanu abiga aru kuuldust ning oskab sellele sobivalt reageerida.	Saab aru kuuldu peamisest sisust, oskab sellele reageerida ja sobivalt vastata.	Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida.

	Suhtleb viipamise ja osutamise abil.	Püüab oma mõtteid ja soove väljendada täiskasvanu suunavate küsimuste abil.	Suudab oma mõtteid väljendada lihtsate lausetega tuttavates olukordades.	Räägib oma kogemustest ja tähelepanekutest, väljendades oma mõtteid arusaadavalt.	Oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda.
	Ühendab sõnu lauseteks.	Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid.	Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.	Kasutab kõnes põimlauseid ja lihtsamaid liitlauseid.	Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid.
		Loeb täiskasvanu abiga lihtsamaid liisusalme.	Loeb peast liisusalme/luuletusi.	Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeldatavad tulemused vanuseti

3-4	4-5	5-6	6-7
Saab aru üksikutest viisakusväljenditest (tere, palun, aitäh).	Kasutab täiskasvanu suunamisel üksikuid viisakusväljendeid.	Kasutab õpitud viisakusväljendeid, vajadusel täiskasvanu meeldetuletamisel.	Kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid.
Matkib üksikute eestikeelsete tähtede kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab täiskasvanu toel üksikuid talle tuttavaid eestikeelseid tähti.	Kirjutab enamikku joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu, sh oma nime.	Oskab kirjutada vähemalt 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega.

Proovib hääldada täiskasvanu abiga üksikuid lihtsamaid sõnu.	Hääldab täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu.	Kordab täiskasvanu juhendamisel võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viiepega toetatud lihtsamaid, erineva häälikupikkusega sõnu.	Suudab korrata võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viiepega toetatud erineva häälikupikkusega sõnu.
Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas ja tutvub eesti tähtedega.	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades, häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära üksikuid tähti ja kirjapildis oma nime.	Määrab hääliku asukoha häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ja loeb üksikuid sõnu.	Tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2-silbilisi sõnu.
Õpib täiskasvanu suunamisel, vajadusel viibete, žestide abil aru saama lihtsatest korraldustest, mis on igapäeva tegevustega seotud.	Saab aru täiskasvanu toel (viiped, žestid) ja reageerib lihtsatele korraldustele.	Mõistab eesti keelse korralduse sisu ja reageerib sellele vastavalt. Vajadusel toetatakse lapse mõistmist žesti või viiepega.	Saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viiepega toetatud ja toimib vastavalt.
Õpib aru saama igapäevategevustega seotud küsimustest täiskasvanu toel.	Saab aru igapäeva tegevusega seotud küsimustest ning püüab täiskasvanu toel omandatud sõnavara piires neile vastata.	Saab aru lihtsast küsimustest ning proovib neile iseseisvalt vastata, kasutades lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone.	Saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires.
Saab aru tuttavatest eestikeelsetest sõnadest.	Saab aru lihtsamatest õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust.	Saab aru õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust ning kasutab neid igapäevasuhtluses eakaaslaste ja täiskasvanutega.	Mõistab tuttavat teemat ja igapäevasuhtluses kasutatavat eestikeelset kõnet.

Kordab järele lihtsamaid igapäevaelus kasutatavaid sõnu ja lausungeid.	Kordab järele õpitud sõnu ja lausungeid ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks.	Saab aru õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnade tähendusest ja väljendab end lihtsamate keeleliste konstruktsioonide abil.	Tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes.
Õpib täiskasvanu suunamisel üksikuid lihtsamaid eestikeelseid laule ja liisusalme koos liigutustega.	Kordab täiskasvanule järgi lihtsamaid eestikeelseid laule või luuletusi.	Teab peast mõnda tuttavat eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

Valdkond Matemaatika

Matemaatika valdkond toetab lapse mõtlemise, loogika, tähelepanu ja probleemilahendus oskuse arengut ning loob aluse hilisemale matemaatika õppele koolis. Varajane matemaatiline mõtlemine kujuneb läbi mängu, avastamise ja igapäevaste praktiliste tegevuste, kus laps kogeb hulki, suurusi, mustreid ja seoseid enda ümber.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- suunata last matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes märkama, ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama, esemeid järjestama, rühmitama ja loendama ning nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama;
- suunata last ajas ja ümbritsevas keskkonnas orienteeruma ning vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks kasutama;
- seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimis-aistingut;
- toetada lapse üldistamisoskuse kujunemist ja erinevate mõistete omandamist läbi objektide sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise.

Sisu:

- hulgad, arvud, loendamine, arvutamine;
- suurused, mõõtmine;

- ruumi- ja ajataju;
- geomeetrilised kujundid.

Matemaatika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkond	kuni 3	3-4	4-5	5-6	6-7
Hulga mõiste ja võrdlemine	Rühmitab esemeid värvi, suuruse või kuju järgi.	Otsustab, kas ese kuulub või ei kuulu moodustatud hulka.	Rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse järgi.	Rühmitab ja nimetab hulga erinevaid ja ühiseid tunnuseid.	Oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust.
		Moodustab sarnaste tunnuste alusel paarid ja võrdleb neid.	Võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem, vähem või võrdselt.	Võrdleb hulki kasutades mõisteid ja tutvub märkidega rohkem kui ($>$), vähem kui ($<$) ja võrdselt ($=$).	Oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem</i> , <i>vähem</i> , <i>võrdselt</i> .
Loendamine, numbrite tundmine ja arvutamine	Jäljendab loendamist täiskasvanu eeskujul. Mõistab loendamise ideed, võib eksida järjekorras.	Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5- ni.	Tutvub arvude ja numbrimärkidega 10- ni ja kirjutab neid näidise järgi.	Loendab 12 piires, teab arvude rida 12- ni, tunneb ja kirjutab numbrimärke ning nimetab antud arvule eelnevat/ järgnevat arvu.	Oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada.

	Loendab asju kahe ja kolme piires.	Mängib koos täiskasvanuga mänge, mis toetavad liitmisest ja lahutamisest arusaamist läbi praktilise kogemuse.	Saab aru, et pärast juurde lisamist on esemeid rohkem ja pärast äravõtmist vähem.	Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab ning võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.	Oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke +, -, =.
	Osutab esemetele, mida on rohkem, vähem või sama palju.	Kuulab täiskasvanu matemaatilist jutukest, mis on illustreeritud näitlike vahenditega ja püüab sellest aru saada.	Koostab koos täiskasvanuga lihtsa matemaatilise jutu kahest hulgast.	Koostab lühikese matemaatilise jutukese kahe hulga kohta.	Oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesti.
Suurused ja mõõtmine, ühikud	Näeb ja leiab esemetes erinevusi. Leiab samasuguse kujundi pealeasetamise või vastavasse avasse panemise teel.	Võrdleb kahte eset suuruse, pikkuse, laiuse järgi ning kasutab lihtsamaid mõisteid.	Võrdleb ja järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi ning kasutab vastavaid mõisteid.	Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi, leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema - väiksema - sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades.	Oskab järjestada kuni viite eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm).

	Eristab erinevaid suurusi (suur, väike).	Tunneb igapäevaelus ära münte ja rahatähti ning kasutab neid mängudes.	Teab, et rahaga saab asju osta ja mõisteid „sent” ja „euro” ning kasutab võrdlemisel mõisteid „kergem” ja „raskem”.	Seob rahasumma kogustega, oskab lihtsamat summat kokku arvutada ning tutvub mõõtühikutega ja nende kasutus võimalustega.	Teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse.
		Tunneb mängus mõõtmise teel ära erineva pikkusega esemed.	Mõõdab täiskasvanu toel esemete pikkust nööri või muu vahendiga.	Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga ja võrdleb tulemusi.	Oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga.
Geomeetrilised kujundid ja mustrid	Eristab lihtsaid kujundeid: ring, ruut.	Eristab ringi, kolmnurga ja nelinurga ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid lähiümbrusest.	Nimetab ja leiab tasapinnalisi kujundeid, kirjeldab erinevate nelinurkade sarnasusi ja erinevusi.	Tutvub ruumiliste kujunditega kera ja kuup ja märkab sarnasusi ja erinevusi tasapinnaliste kujunditega).	Tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada.
	Eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid.	Jätkab õpetaja antud mustrit.	Loob ja jätkab mustreid erinevate vahenditega.	Loob ja jätkab mustreid, rütme ning märkab neid ümbritsevas keskkonnas.	Märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.

Orienteerumine ajas	Vestleb ööle ja päevale iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus.	Kasutab täiskasvanu toel mõisteid: täna, homme, eile.	Kasutab tuttavates olukordades mõisteid: täna, eile, homme, praegu, enne.	Teab, kasutab ja eristab mõisteid: eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem.	Oskab kasutada õigesti mõisteid eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem.
		Kordab täiskasvanu järgi nädalapäevade nimetusi ja leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid.	Nimetab täiskasvanu toel ja kirjeldab erinevaid aastaegu, nädalapäevi õiges järjestuses ning tutvub kuude nimetustega.	Teab aastaegade ja nädalapäevade järjestust ning seostab kuid aastaegadega.	Oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaegu õiges järjestuses.
		Kirjeldab aastaega, millal on tema sünnipäev.	Teab, millisel aastaajal on tema sünnipäev ja täiskasvanu toel nimetab oma sünnikuud.	Nimetab oma sünnipäeva ja kuud, kasutades vajadusel abivahendeid.	Oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva.
		Märkab täiskasvanu toel kella liikumist, seostab teatud tegevusi kindla kellaajaga.	Mõistab täiskasvanu toel, et kella suur seier (üleval) näitab täistundi ja tuvastab täistunni kellaaja analoogkellal.	Tuvastab kellal täistundi (analoog- ja digitaalkellal) ja nimetab seda õigesti.	Oskab määrata kellaega täistundides.

Orienteerumine ruumis, õuealal ja paberil	Saab aru lihtsamatest koha mõistetest nagu, sees, all, peal, ees, taga. Orienteerub oma kehal. Mängib peitmise mängu.	Kasutab täiskasvanu toel lihtsaid ruumilisi mõisteid: peal, all, ees, taga igapäevastes mängudes ja tegevustes.	Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes, ning täiskasvanu toel vasakut ja paremat poolt.	Määrab eseme asukohta teise eseme suhtes ruumis, õuealal ja paberil kasutades mõisteid all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.	Orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes- all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.
--	---	---	---	---	---

Valdkond Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- luua lapsele võimalused kogeda elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada end visuaalselt;
- toetada lapse loovat eneseväljendust, katsetamist ja lahenduste leidmist;
- luua lapsele võimalused erinevate materjalidega tutvumiseks, nende tunnetamiseks ning omaduste tundma õppimiseks ja kasutamiseks, kombineerides olemasolevaid oskusi uutega;
- luua lapsele võimalused esteetilise kunsti, visuaalse kultuuri ja kultuuripärandi kogemiseks;
- seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud kunstiga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut.

Sisu:

- objekti või nähtuse vaatlemine: märgata vaadeldavas objektis ja nähtuses olulisi tunnuseid, detaile ja midagi uut;
- kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- kujundamine: objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine;
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest ja kunstist.

Kunsti valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkond	kuni 3	3-4	4-5	5-6	6-7
Kujutamine ja väljendamine	Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest.	Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest üksikuid detaile ja objekte ning kujutab neid lihtsustatult.	Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning püüab neid omavahel seostada ja kujutada.	Leiab lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning kujutab neid vabalt ja isikupäraselt.	Oskab leida ümbritsevat vaadeldes detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil.
Kunstivahendite ja materjalide kasutamine	Tutvub erinevate kunstmaterjalide ja -vahenditega.	Kasutab lihtsaid kunstivahendeid.	Katsetab täiskasvanu juhendamisel erinevaid kunstmaterjale ja väljendab ennast kunstitöö kaudu.	Oskab täiskasvanu juhendamisel mitmekülgseid kunstitehnikaid, materjale ja vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.	Oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, materjale ja vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.
Töövahendite kasutamine	Tutvub erinevate töövahenditega.	Kasutab etteantud vahendeid täiskasvanu suunamisel.	Teab, kuidas erinevaid vahendeid ohutult ja sihipäraselt kasutada.	Valib sobivad vahendid ning kasutab neid ohutult ja sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt.

Kunstiteoste vaatlemine ja kirjeldamine	Annab kujutatule inimeste, esemete ja nähtuste nimed.	Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööd lühidalt ja nimetab kujutatud objekte.	Jutustab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööst ja õpib väljendama oma arvamust kaaslaste kunstitööde kohta.	Kirjeldab oma töö protsessi, selgitab valikuid ning avaldab teiste tööde suhtes heatahtlikult arvamust.	Oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle.
Kujundamine ja lisaväärtuse andmine	Kaunistab ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid.	Kaunistab eseme täiskasvanu valitud vahendite ja juhendamise abil.	Kavandab ja kaunistab eseme täiskasvanu suunamisel.	Kavandab, valib vahendid ja kaunistab eseme iseseisvalt.	Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks.
Ühistöö ja koostöö	Õpib tegema kaaslastega ühistööd.	Teeb täiskasvanu juhendamisel kaaslastega ühistööd.	Jagab töövahendeid kaaslastega ja osaleb ühises kunstitöös.	Teeb iseseisvalt tööd rühmas, järgides kaaslastega ühises kunstitöös kokkuleppeid.	Oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd.
Vestlused kunstist ja kunstitöödest	Vaatab raamatute illustratsioone.	Räägib täiskasvanu suunamisel kunstitööst.	Vaatleb kunstitöid ja jutustab teosest täiskasvanu suunamisel.	Arutleb nii enda kui ka teiste kunstitööde üle, suhtudes kaaslaste töödessa heasoovlikult.	Vaatleb kunstiteoseid ja oskab vestelda.
Kunsti kasutamine kasvukeskkonna kujundamisel	Abistab täiskasvanut rühmaruumi kaunistamisel.	Kaunistab täiskasvanu abiga rühmaruumi.	Valib täiskasvanu suunamisel kaunistuse tegemiseks vahendid ja paigutab need rühmaruumi.	Oskab iseseisvalt kavandada ja valida kunstivahendid õpi- ja kasvukeskkonna kujundamiseks.	Kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel.

Digitehnoloogia kasutamine	Nimetab tuttavaid digiseadmeid.	Tunneb ära tuttavat digiseadmed, kasutab neid koos täiskasvanuga.	Pildistab või filmib täiskasvanu juhendamisel.	Oskab kasutada digiseadmeid iseseisvalt, tehes pilti, videot või salvestades heli.	Loob digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).
-----------------------------------	---------------------------------	---	--	--	--

Valdkond Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- luua lapsele võimalused tunda rõõmu laulmisest, liikumisest, muusika kuulamisest, pillimängust ja ühisest musitseerimisest;
- julgustada last kasutama oma kujutlusvõimet musitseerimisel, muusikast vestlemisel ning muusikalisel liikumisel, toetada last oma mõtete ja tunnete väljendamisel läbi muusikalise tegevuse;
- luua lapsele võimalused erinevate muusikaliste väljendusvormide ja pärimusliku muusika kogemiseks;
- tutvustada lapsele Eesti muusikalist pärandit.

Sisu:

- laulmine;
- muusika kuulamine;
- rütm;
- muusikalis-rütmiline liikumine;
- pillimäng.

Muusika õppe- ja kasvatustegevuse korraldus:

Muusika õppe- ja kasvatustegevus toimub 2-3 korral nädalas olenevalt laste vanusest. Kuni 3-aastaste laste muusikategevus kestab 15 minutit, 3-4-aastastel 20-25 minutit, 4-6-aastastel 25-35 minutit, 6-7- aastastel 30-40 minutit.

Muusika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti:

Alavaldkond	kuni 3	3-4	4-5	5-6	6-7
Laulmine ja muusika kuulamine	Kuulab ja eristab helisid. Õpib katsetama oma hääle kõrgust, tugevust, kõla.	Huvitub laululistest tegevustest, laulab täiskasvanuga kaasa üksikuid fraase ja laululõike.	Laulab peast lihtsamaid õpitud laule rühmaga samas tempos.	Laulab teistega koos ja samas tempos õpitud eakohaseid laule, kasutades loomulikku häält.	Oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi.
		Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast ja reageerib muusikale emotsionaalselt.	Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud eristuvaid meeleolusid liigutuste ja liikumisega, tunneb kuulmise järgi ära õpitud laulu.	Teab muusikalisi põhimõisteid: aeglane – kiire, kõrge – madal, vali – vaikne, rõõmus – kurb ja oskab nende kaudu kuulatud muusikat iseloomustada.	Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada.
	Laulab ja jäljendab hääliitsusi, fraase, lihtsaid sõnu.	Tunneb ära ja imiteerib looma- ja linna hääli.	Eristab kõla järgi õpitud pille.	Eristab muusikat kuulates enamlevinud pille.	Eristab õpitud pille tämbri ja kõla järgi.

Pillimäng	Väljendab ennast loovalt, mängib pilli kordamis mustrid: plaks-plaks-paus, koputa-paus-koputa. Katsetab erinevaid rütmipille marakad, kelluke, kõristi, trummid, tamburiin.	Mängib kehapillil ja lihtsamatel pillidel täiskasvanuga kaasa, eristades kiiret ja aeglast rütmi.	Mängib rütmipille muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.	Mängib õpitud pillidel rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele õige hoiu ja mänguvõtetega, ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.	Oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega.
Muusikalis-rütmiline liikumine	Reageerib tuttavale muusikale, väljendab ennast loovalt, liigub, tantsib.	Liigub koos täiskasvanuga, reageerides muusika eristuvatele vormiosadele.	Juhindub muusika meeleolust ja rütmist ning püüab liikumisel nendega arvestada.	Arvestab liikumisel muusika meetrumiga, muudab liikumist muusika osade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal.	Oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule.
		Sooritab lihtsaid tantsuliigutusi täiskasvanu ettenäitamisel.	Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente, osaleb laulumängudes.	Esitab õpitud tantse, kasutades eakohaseid tantsuelemente.	Oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega.

		Juhindub oma liikumise valikul muusika iseloomust ja täiskasvanu ettenäitamisest.	Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu.	Imiteerib ja katsetab loovaid liikumisi, kasutades erinevaid vahendeid ja arvestades muusika meeleoluga.	Oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.
--	--	---	---	--	---

Valdkond Liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- luua lapsele tingimused ja võimaldada aktiivset tegutsemist üksi ja rühmas, et laps tunneks rõõmu igapäevasest liikumisest erinevates keskkondades ja tingimustes;
- rikastada lapse tegevusvõimalusi erinevate arendavate liikumistegevustega;
- suunata lapse üld- ja peenmotoorika, põhiliikumiste ja kehaliste võimete arengut läbi erinevate liikumistegevuste, spordialade ja tantsu;
- suunata last igapäevastes käelistes tegevustes ja harjutustes sooritamisel kasutama mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses domineerivat kätt;
- tagada lapse liikumisoskuste ja kehaliste võimete arengut igapäevaste liikumist nõudvate tegevuste ja juhendatud eakohaste liikumistegevuste kaudu.

Sisu:

- liikumisalased üldteadmised;
- põhiliikumised;
- liikumismängud;
- erinevad spordialad;
- tants ja rütmika.

Liikumise õppe- ja kasvatustegevuse korraldus:

Liikumise õppe- ja kasvatustegevus toimub 2-3 korral nädalas olenevalt laste vanusest. Kuni 3-aastaste laste liikumistegevus kestab 15 minutit, 3-4-aastastel 20-25 minutit, 4-6-aastastel 25-35 minutit, 6-7- aastastel 30-40 minutit.

Liikumise valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti:

Alavaldkond	kuni 3	3-4	4-5	5-6	6-7
Liikumisalased üldteadmised	Õpib tundma oma keha, ruumi ja liikumise võimalusi. Areneb liigutuste täpsus.	Kasutab erinevaid vahendeid loovalt ja katsetades, mitte veel sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid juba sihipärasemalt.	Kasutab vahendeid iseseisvalt, mitmekesisemalt ja loovalt.	Oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid.
	Vajab pidevat täiskasvanu poolset juhendamist ohutuks liikumiseks.	Tunneb liikumisel ja mängimisel mõningaid ohutusreegleid, kuid vajab täiskasvanu suunamist ja positiivset eeskujut.	Tunneb ja osaliselt järgib liikumisel ja mängimisel reegleid, kuid vajab veel juhendamist ja tuge.	Liikumistegevuses ja mängimisel järgib ohutus- ja mängureegleid, suudab juba teha arukamaid valikuid mänguks ja liikumiseks.	Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid.
		Nimetab täiskasvanu suunamisel mõningaid igapäevaseid liikumisi, eriti neid, mida ise sageli teeb.	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisi ja lihtsamaid spordialasid, mida on näinud või ise teinud.	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja mitmeid spordialasid nimepidi, eriti neid, mida on ise proovinud või mida peres harrastatakse.	Oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

	Tegutseb aktiivselt ja rõõmsalt kaasa.	Suudab keskenduda tuttavale ja huvipakkuvale kehalisele tegevusele täiskasvanu suunamisel.	Suudab keskenduda ja sooritada uudseid kehalisi tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Suudab lühiajaliselt pingutada ja keskenduda kehalisele tegevusele ning seda lõpule viia.	Suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele.
Põhiliikumised	Kõnnib ja jookseb iseseisvalt, liikudes vahetab suunda. Ronib mööda takistusi ja erinevatel pindadel. Hüppab kahel jalal korraga. Õpib palli veeretama, viskama ja püüdma.	Sooritab põhiliikumisi õpitud harjutustes ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi sujuvalt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi sihipäraselt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud.
	Suudab säilitada tasakaalu seistes ja kõndides kitsal pinnal. Liikudes käed ja jalad kooskõlas. Käe ja silma koostöö arendamine.	Suudab kõndida lühikest maad kitsal rajal, seista ühel jalal mõned sekundid.	Suudab säilitada tasakaalu lühikest aega paigal olles ning liikuda piiratud pinnal ja liikumise ajal hoida kehaasendit.	Suudab seista ühel jalal ja oskab sooritada lihtsaid tasakaaluasendeid; suudab kõndida kitsal rajal enesekindlalt ja sujuvalt. Suudab hoida tasakaalu vahendil liikudes.	Suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel.

Liikumismängud	Mängib matkiva sisuga kõnni- ja jooksumänge.	Mängib täiskasvanu juhendamisel, lihtsaid mängu, kus on liikumist ja vähem kindlaid reegleid.	Mängib lihtsamaid liikumismänge, kus on 1–2 reeglit. Sportlikke elemente rakendab mängus sihipärasemalt.	Mängib mängu, kus on rohkem reegleid ja koostööd.	Oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mängu.
Erinevad spordialad	Teeb tugevust ja vastupidavust arendavaid tegevusi.	Teeb tasakaalu, painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab sooritada tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab täpsemalt juhtida liigutusi ja kombineerida erinevaid liikumiselemente, sooritada kestvamaid tegevusi, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.	Oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.
	Sooritab harjutusi ja liikumisi ettenäitamise ja juhendamise järgi.	Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse ja ettenäitamise järgi.	Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse järgi ja püüab ise lihtsaid liigutusi või harjutusi ette näidata.	Sooritab harjutusi õpetaja selgituste järgi ja julgeb ka kaaslastele liigutusi ja harjutusi ette näidata.	Oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata.
Tants ja rütmika	Õpib tantsima ja liikuma muusika rütmis.	Teeb lihtsaid liigutusi muusika järgi.	Teeb lihtsaid rütmilisi liikumisi.	Tunneb ja järgib lihtsat rütmi, kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	Oskab sooritada koos kaaslasega rütmi liikumisi.

	Sooritab liigutusi vastavalt muusikale erinevas tempos õpetaja juhendamise järgi.	Reageerib lihtsatele rütmidele ja liikumise juhistele.	Jäljendab liikumisega erinevaid rütme, lihtsa muusika või plaksutuse saatel ja muudab liikumisviisi rütmi muutumisel.	Eristab aeglast ja kiiret rütmi ning kohandab oma liikumist vastavalt.	Oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga.
--	---	--	---	--	---

5. LAPSE ARENGU HINDAMISE JA TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA DOKUMENTEERIMINE NING MEETODID JA VAHENDID LAPSE ARENGU HINDAMISEKS, JÄLGIMISEKS JA ANALÜÜSIMISEKS

Lapse arengu hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, lapsele vajaliku toe väljaselgitamiseks, arengu ja positiivse enesehinnangu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapse ja vanemaga. Hindamine on igapäevane osa õppe- ja kasvatustsüsteemist. Hindamise aluseks on lapse eeldatavad arengutulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades. Lapse arengu hindamise eesmärk on saada terviklik ülevaade lapse arengu tugevatest ja arendamist vajavatest valdkondadest ning selgitada välja lähima arengu tsoon.

Lasteaiaõpetajad ja abiõpetajad jälgivad ning vaatlevad lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset arengut igapäevatoimingutes, vabamängus ning õppe- ja kasvatustegevustes. Vaatlused toimuvad jooksvalt kogu aasta lõikes. Lapse arengu hindamisel kasutatakse erinevaid meetodeid, sealhulgas vaatluslehti, vestlusi ja küsitlusi lapsega, laste tööde analüüsi ning arengu jälgimise tabeleid. Hoiurühmas on olulisel kohal vaatlus. Lapse arengu dokumenteerimine toimub ELIIS keskkonnas. Igale lapsele avatakse arengut kajastav arengumapp. Arengumapi koostamise peamine eesmärk on lapse kasvamise ja arengu nähtavaks tegemine eelkõige lapsele endale, tema vanematele, aga samuti täiskasvanutele, kes lapsega tegelevad. Lapse arengumapi koostamisel osalevad lasteaiaõpetajad, abiõpetajad, vanemad ja laps ise. Lapse arengumapp sisaldab: Mina - mõtlemise ja kaalumise tulemused, arenguvestluse tulemused ja kokkuvõtted vestlusest, mänguvaatluse tabelid, lapse käe- jalajoonistused, 2 fotot õppeaastast. Minu pere/minu kodu - vestlused perest, joonistused küsitluslehed vanematele. Mina räägin - lapse kõne iseloomustus, lapse ütlemlised, joonistus ja jutt vabal teemal, vestlus sõprusest. Minu lasteaed - joonistus lasteaiaist, lood ja tegemistest lasteaias. Minu valikud - lapse enda valitud 2-3 tööd õppeaasta jooksul tehtutest.

Vanemale tutvustatakse lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust. Hindamise tulemused on lapsevanematele kättesaadavad. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades lapse pingutusi ja saavutusi ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi. Lasteaias koostab õpetaja vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte ning vajadusel viib lapse arengu

toetamiseks vanemaga läbi arengueestluse. Arengueestlusel antakse vanemale tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest, vanem esitab seisukohti ja ootusi lapse arengu suhtes ning koos lepitakse kokku mõlema osapoole edasised tegevused lapse arengu toetamiseks. Arengueestluse tulemused dokumenteeritakse. Kui lapse areng on ootuspärane ning lapse arengu kirjaliku kokkuvõtte tutvumise järgselt ei pea vanem ning õpetaja arengueestlust vajalikuks, siis selle läbi viibimine ei ole kohustuslik. Arengueestluse vajadust tuleb iga-aastaselt uuesti hinnata. Kokkuleppel vanemaga võib teha lapse individuaalse arengu toetamiseks kohandusi õppe- ja kasvatustegevuse sisus ja korralduses ning õpi- ja kasvukeskkonnas. Lapse toevajaduse ilmnemisel toimub hindamine koostöös tugispetsialistidega ning õppe- ja kasvatustegevuse kavasad kohandatakse lähtudes lapse individuaalsetest vajadustest ja võimetest. Vajaduse korral koostatakse lapsele individuaalne arenduskava ning lapse individuaalse arengu jälgimise kaardile kantakse info rakendatud tugimeetmete ja nende tulemuslikkuse kohta. Lapse, kelle kodune keel ei ole eesti keel, eesti keele omandamist toetatakse vajadusel eraldi eesti keele arengu toetamiseks mõeldud tegevuste kaudu. Eesti keele oskuse toetamisel ja õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse lapse arengutaseme ja vanusega. Koolimineva lapse kohta koostavad lapsega tegelevad õpetajad ELIIS-i keskkonda koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade arengutulemused.

6. VANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Lasteaia töötajad ning vanem teevad koostööd lapse arengu ja tervise toetamiseks. Koostöö põhineb vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Õppe- ja kasvatustegevuste kavandamisse ja läbiviimisesse kaasatakse võimalusel vanemaid. Vanemaid teavitatakse õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest ning alusväärtustest. Õpetaja ja abiõpetaja ning vanem vahetavad informatsiooni lapse arengust, õppimisest ja tervisest. Vanem on kaasatud lapse arengut puudutavate otsuste tegemisse ja nende rakendamisesse. Õpetaja ja abiõpetaja koostöös tugiteenuste koordineerija ja tugispetsialistidega, loovad vanemale võimalused saada vajadusel tuge ja nõu lapse arengu toetamise küsimustes.

Koostööviisid lapsevanemaga

Vestlused ja kohtumised:

- tutvumishommik;
- arengueestlus - vajaduspõhine, vajadus igal aastal uuesti hinnata;
- igapäevane suhtlus ja vestlused;
- arutelud, ümarlauad.

Kirjalik ja digitaalne suhtlus ELIIS-i keskkonnas:

- infokirjad ja teated;
- rühma teavitused;
- individuaalsed teated lapse päeva kohta.

Üritused ja projektid:

- vanemate kaasamine ürituste korraldamisse või läbiviimisse;
- õppekäikudel osalemine;
- pereteemalised peod, projektid, näitused.

Küsitlused ja tagasiside:

- rahulolu- ja tagasisideküsitlused;
- aruteluringid ja infovahetus vanematega.

Osalus ja kaasamine otsustusprotsessidesse:

- lasteaia hoolekogu;
- arutelud rühma tegevuste kavandamisel.

7. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Õppekava täiendamise ja uuendamise aluseks on sisehindamise tulemused, samuti õppeaasta kokkuvõte ja analüüs. Tulemustes ja analüüsis kajastub, kuidas soodustab õppekava ja õppe- ja kasvatustegevus laste arengut, mängu ja õppimist. Õppekava täiendamise aluseks on õppe- ja kasvatustööga seotud töötajate otsused, mis on läbi arutatud nõupidamistel ja lasteaia hoolekogus. Õppekava muudatused kinnitab direktor oma käskkirjaga.